

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:
- Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen in het VLAREBO-besluit van 14 december 2007
 - Principiële goedkeuring

Samenvatting

Met het voorliggende besluit worden de volgende wijzigingen in het VLAREBO-besluit van 14 december 2007 voorzien:

- De invoering van de informatie-instrumenten 'bodemverontreinigingsverkenner' en 'bodemverontreinigingsfiches voor gronden'. Via deze instrumenten kan het publiek digitaal toegang krijgen tot welbepaalde informatie uit het Grondeninformatieregister van de OVAM, zoals informatie over (mogelijke) bodemverontreiniging in zijn leefomgeving, en tot informatie over het zorgzaam beheer van bodems.
- de kwalificatie van de uitvoering van brandblus oefeningen (brandblus oefenterreinen) waarbij PFAS-houdend blusschuim gebruikt wordt of werd als risico-inrichting (art. 21 VLAREBO-besluit);
- de aanpassing van de definitie van kadastrale werkzone in de grondverzetregeling (art. 158, 5° VLAREBO) om de tekst van de definitie nauwer te laten aansluiten bij de bedoeling van de Vlaamse regering zoals die er altijd is geweest om de rechtszekerheid in de toepassing van de grondverzetregeling te waarborgen waarbij er geen afbreuk wordt gedaan aan het standstill-beginsel.
- De aanpassing van de verdeelsleutel van de inkomsten uit de retributies voor het bodemattest.

1. SITUERING

1.1 BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: Omgeving

BELEIDSVELD: Omgeving en natuur

INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT: Bodem en ondergrond

Water

Afval en materialen

1.2 VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 28 oktober 2021, 18 maart 2022 en 23 juni 2023 werd het wetgevingstechnisch en taalkundig advies (nr. 2021/394, nr. 2022/96 en nr. 2023/260) gegeven.

De inspectie van financiën heeft op 17 november 2021, 29 maart 2022 en 22 juni 2023 een gunstig advies over het ontwerpbesluit gegeven. Zie punt 3.1. van de nota voor de bespreking van het advies.

Het voorwaardelijk gunstig begrotingsakkoord werd gegeven op 13 juli 2023.

2. INHOUD

Een algemene en artikelsgewijze toelichting bij het ontwerpbesluit is opgenomen in het verslag aan de Vlaamse Regering als bijlage bij deze nota.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

3.1 BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

3.1.1. Budgettaire impact voorgestelde wijzigingen

- **Bodemverontreinigingsverkenner en bodemverontreinigingsfiches**

De kosten voor de uitrol van de informatie-instrumenten 'bodemverontreinigingsverkenner' en 'bodemverontreinigingsfiche' worden geraamd op 430k€ (incl. BTW). Een kredietherschikking van 430 kEUR voor 2023 is in voorbereiding.

- **Bandblusoefeningen met PFAS-houdend blusschuim als risico-inrichting**

Aangezien brandblus oefeningen (met PFAS-houdend blusschuim) op lokaal niveau, op niveau van de hulpverleningszones of op bedrijfsniveau georganiseerd worden of werden, worden de budgettaire gevolgen van de kwalificatie als risico-inrichting voor de Vlaamse overheid beperkt geacht.

Naar aanleiding van de uitvoering van de oriënterende bodemonderzoeken op de gronden met dergelijke risico-inrichting kan de aanwezigheid van bodemverontreiniging blijken en de noodzaak tot verdere maatregelen (beschrijvend bodemonderzoek en nadien eventueel gevolgd door bodemsanering) door de saneringsplichtige persoon. Als de saneringsplichtige persoon op basis van de bepalingen van het Bodemdecreet vrijstelling van saneringsplicht bekommt, zal in principe de OVAM ambtshalve de verdere maatregelen uitvoeren binnen de reguliere middelen.

- **Verduidelijking definitie kadastrale werkzone in de grondverzetregeling**

De aanpassing van de definitie 'kadastrale werkzone' beoogt een verhoogde rechtszekerheid zonder dat er in de bestaande praktijk van de toepassing van de grondverzetregeling veranderingen gebeuren. De wijziging heeft bijgevolg geen budgettaire impact.

- **Aanpassing verdeelsleutel van de inkomsten van de retributies bodemattest**

De voorgestelde aanpassing van de verdeelsleutel van de inkomsten van de retributies voor het bodemattest zou naar raming 1.164.800 EUR verschuiven naar de OVAM-werking in plaats van het Bodembeschermingsfonds. De verschuiving van de betreffende middelen heeft geen impact op de voortgang van bodemsaneringen op het terrein, omdat op vandaag nooit alles wordt aangewend wat in het Bodembeschermingsfonds beschikbaar is.

Er wordt voorgesteld om het jaarlijks geraamde bedrag van 1.164.800 EUR opgenomen onder begrotingsartikel QJ0-AQCE2EA-WT bodem te spreiden over de volgende begrotingsartikelen:

- Begrotingsartikel Lonen: QJ0-AQCE2JA-LO
- Begrotingsartikel werkingskosten: QJ0-AQCE2JA-WT
- Begrotingsartikel bodem: QJ0-AQCE2EA-WT
- Begrotingsartikel Afval-en materialen: QJ0-AQCE2JA-WT

3.1.2. Advies inspectie van financiën

De inspectie van financiën heeft op 17 november 2021, 29 maart 2022 en 22 juni 2023 gunstig advies over het ontwerpbesluit gegeven.

In zijn advies over de verduidelijking van de definitie van kadastrale werkzone in de grondverzetregeling (advies van 29 maart 2022) geeft de inspectie van financiën nog mee dat zij meent dat de Vlaamse regering moet evalueren of de huidige maatschappelijke bekommernissen rond milieu en klimaat een incentive zijn om in 2022 ambitieuzere doelstellingen vast te leggen dan deze die in 2004 in de grondverzetregeling bepaald werden, en het gebruiken en hergebruiken van verontreinigde gronden maximaal te beperken.

De inspectie van financiën verliest hierbij uit het oog dat de decreetgever zelf in 2014 een aanvullende doelstelling voor de grondverzetregeling heeft vooropgesteld die kadert in duurzaamheid en in die zin ook beantwoordt aan de bekommernissen rond milieu en klimaat. Bij wijzigingsdecreet van 28 maart 2014 heeft de decreetgever het duurzame gebruik van uitgegraven

bodem als alternatief voor het gebruik van primaire oppervlaktedelfstoffen uitdrukkelijk opgenomen in het Bodemdecreet als bijkomende doelstelling van de grondverzetregeling (art. 138, §1) en het bodembeleid in het algemeen, zodat uitgegraven bodem maximaal wordt ingezet als alternatief voor primaire oppervlaktedelfstoffen. In het kader van de evolutie naar een duurzaam materialenbeleid moet de aandacht ook nadrukkelijker worden gevestigd op de mogelijkheden die uitgegraven bodem biedt om primaire oppervlaktedelfstoffen te vervangen. In dit verband kan ook verwezen worden naar het Materialendecreet van 23 december 2011. Overeenkomstig artikel 4 van het Materialendecreet moeten materialen, en dus ook uitgegraven bodem maximaal hergebruikt worden. Het spreekt voor zich dat de Vlaamse Regering in het kader van zijn bevoegdheid tot vaststelling van nadere regelen rond het gebruik van bodemmaterialen deze doelstelling ook moet honoreren.

In het advies van 22 juni 2023 over de bodemverontreinigingsverkenner/fiche en de aanpassing van de verdeelsleutel van de retributie-inkomsten van het bodemattest geeft de inspectie van financiën aan dat in uitvoering van artikel 31, §2, 2° van het besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019 het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting over dit dossier vereist is.

3.1.3. Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord werd gegeven op 13 juli 2023, onder de volgende voorwaarden:

“- de budgettaire impact wordt opgevangen binnen de beschikbare refertekredieten en geen aanleiding geeft tot een meervraag in de toekomst; - de middelen die worden verschoven van het Bodembeschermingsfonds naar de OVAM worden ingezet door de OVAM om ambtshalve saneringen in de toekomst te beperken door het aanbieden van betere bodeminformatie en dit cijfermatig wordt onderbouwd tijdens de begrotingsopmaken. Indien blijkt dat de middelen in het Bodembeschermingsfonds toch ontoereikend zijn, dient u de verdeelsleutel opnieuw terug te draaien en dienen ook de werkingskredieten van de OVAM aangesproken te worden voor de nodige kosten.”

3.2 ESR-TOETS

Niet van toepassing.

3.3 IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

- Bodemverontreinigingsverkenner en bodemverontreinigingsfiches

Voor het beheer van de informatie-instrumenten bodemverontreinigingsverkenner en bodemverontreinigingsfiches voor gronden wordt slechts een beperkte personeelsinzet (0,2 VTE) voorzien.

- Brandblusoefeningen met PFAS-houdend blusschuim als risico-inrichting

De kwalificatie van de uitvoering van brandblusoefeningen (brandblusoefenterreinen) waarbij PFAS-houdend blusschuim gebruikt wordt of werd als risico-inrichting heeft tot gevolg dat conform de bepalingen van het Bodemdecreet (art. 29 en 102) bij de overdracht van een grond waarop

dergelijke risico-inrichting aanwezig is of was de overdrager onder leiding van een erkend bodemsaneringsdeskundige voorafgaand een oriënterend bodemonderzoek moet uitvoeren en het verslag ervan aan de OVAM bezorgen. Afhankelijk van de vaststellingen in het kader van dit oriënterend bodemonderzoek kunnen verdere maatregelen (beschrijvend bodemonderzoek, bodemsaneringsproject, verbintenis tot bodemsaneringswerken en financiële zekerheid) nodig zijn om de overdracht mogelijk te maken met daarbij ook de decretale mogelijkheid om vrijstelling van de saneringsplicht bij de OVAM aan te vragen.

De opvolging van de betreffende oriënterende bodemonderzoeken en eventuele verdere maatregelen gebeurt door de OVAM. Dit wordt meegenomen in het traject van de dossierafhandeling bij de OVAM. Met de huidige stand van de kennis wordt een relevante impact op de personeelswerking van de OVAM ingeschat.

De huidige aanpak van de PFAS-problematiek heeft namelijk belangrijke consequenties op de aanpak van het historisch passief en de doelstelling om de bodemsanering van de historisch verontreinigde gronden te hebben opgestart tegen 2036.

Tijdens een overleg van 10 november 2021 met de organisaties van de bodemsaneringsdeskundigen VEB en VOBAS blijkt dat er bij de deskundigen een grote vraag en werkdruk is. De aanpak van het historisch bodemverontreinigingspassief veroorzaakt al een behoorlijke druk op de sector. Daar komt nu tevens nog de vraag bij rond het onderzoek van de PFAS-verontreinigingen. Nogal wat deskundigen ondervinden moeilijkheden om vacatures ingevuld te krijgen. De OVAM stelt vast dat er toch een probleem lijkt te ontstaan van dossiers die blijven liggen. Er zijn indicaties dat saneringswilligen of saneringsplichtigen soms geen bodemsaneringsdeskundige vinden. De deskundigen hebben het gevoel dat interventie op zeer korte termijn, zoals bij een dringende overdracht van een grond, (veel) moeilijker is dan vroeger.

Daarnaast is er het aspect van de afgesloten saneringsdossiers, zoals bij herontwikkelde brownfields. De OVAM voert verkennende bodemonderzoeken uit bij brownfieldconvenanten in afronding (waar er reeds eerder een sanering werd uitgevoerd). Bij sommige van deze terreinen worden PFAS-verontreinigingen vastgesteld, waardoor een nieuw saneringstraject moet worden opgestart.

De aanduiding van de brandweerlocaties als risico-inrichtingen past als een initiatief om de PFAS-aangelegenheden toch zoveel mogelijk in het Bodemdecreet te integreren met een evenwichtige aanpak van PFAS-dossiers en andere dossiers met saneringsnoodzaak.

- **Verduidelijking definitie kadastrale werkzone in de grondverzetregeling**

De aanpassing van de definitie 'kadastrale werkzone' in de grondverzetregeling van het VLAREBO-besluit heeft geen relevante weerslag op de personeelswerking van de Vlaamse overheid.

3.4 IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- **Bandblusoefeningen met PFAS-houdend blusschuim als risico-inrichting**

De kwalificatie als risico-inrichting heeft in principe geen relevante weerslag op de lokale en provinciale besturen. Enkel wanneer een dergelijk bestuur eigenaar is van dergelijke risicoground zal is, zal ze bij overdracht ervan een oriënterend bodemonderzoek en eventuele verdere maatregelen onder leiding van een erkend bodemsaneringsdeskundige moeten uitvoeren.

- **Verduidelijking definitie kadastrale werkzone in de grondverzetregeling**

De voorgestelde aanpassing van de definitie 'kadastrale werkzone' in de grondverzetregeling brengt ook voor lokale en provinciale besturen een grotere rechtszekerheid met zich mee bij de uitvoering van grond-, bagger- of ruimingswerken voor natuurinrichting, landinrichting of landschapsaanleg, of voor de ontwikkeling van een bouwwerk of infrastructuur.a

4. VERDER TRAJECT

Na principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering wordt dit voorontwerp van besluit voor advies overgemaakt aan de Gegevenbeschermingsautoriteit, de VTC en de strategische adviesraden, met name de MINA-raad, de MORA en de WVG.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen in het VLAREBO-besluit van 14 december 2007;

2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme:

2.1 te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de VTC en de Gegevensbeschermingsautoriteit, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van zestig dagen;

2.2 te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van diverse Strategische adviesraden, met name de MINA-raad, de MORA en de WVG.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

BIJLAGEN:

- Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse bepalingen in het VLAREBO-besluit van 14 december 2007;
- Verslag aan de leden van de Vlaamse Regering;
- Rechtsgrondentabel
- Advies van de inspectie van financiën van 17 november 2021, 29 maart 2022 en 22 juni 2023;
- Akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, van 13 juli 2023.